13. A Baradla-barlang Vörös-tói bejárata

A Magyarországi Kárpát Egyesület (MKE) megbízása alapján Münnich Kálmán és munkatársai 1890. március 15-én áttörték a Vörös-tói kijáratot, amelyet ma bejáratként használunk.
A Vörös-tó – jósvafői barlangszakasz teljes műszaki rekonstrukciója 2005-ben fejeződött be. Ekkor létesült a modern fogadóépület is.

14. A Vörös-tó és a Medve-sziklák

A Vörös-tavat az összegyűlt csapadékvíz alakította ki egy többr fenekén. Névadója a környéket borító terra rossa, a karsztfennsíkok jellemző vörös földje, amely színét a benne lévő vasoxidtól kapja.
A Medve-sziklák kb. 240 millió éves formái egy megelőző karsztosodási időszakban alakultak ki. A mállott sziklafelszínen zátonyépítő szervezetek (korallok, mészszivacsok) és zátonylakók (tengeri liliomok, kagylók) maradványai láthatók.

Medve-sziklák

15. Steinalmi Formáció földtani alapszelvény

A sziklafelszínen látható fehér képződmények (onkoidok) kb. 240 millió éve, trópusi sekélytengerben alakultak ki: a zátonyok mögötti csendes, de állandóan mozgó vizű lagunákban élő kékalgák megtelepedtek valamilyen magon (pl. kagylótöredék), s azt fonalaikkal körbenőtték. Mindig a napfény felé eső felületen növekedve gombolyagszerű alakzatokat hoztak létre, amelyek átmérője az 5 cm-t is elérheti.

16. Béke-barlang

A Béke-barlangot tudományosan megalapozott kutatás eredményeként 1952-ben fedezték fel Dr. Jakucs László vezetésével. 7 km-t meghaladó hosszával az Aggteleki-karszt második leghosszabb barlangja. Az állandó +10 °C-os hőmérséklet, a 100% körüli relatív páratartalom, a levegőben lévő kalcium és magnézium kedvező aránya, valamint a levegő abszolút pormentessége hozzájárul a légzőszervi betegségek (pl. asztma) gyógyításához. A Béke-barlangot 1969-ben gyógybarlanggá nyilvánították.

17. A Komlós-forrás

A tiszta vizű, hűvös forrásoknak gazdag a növényvilága: tavasszal sárga szőnyeget von a patak köré a virágzó mocsári gólyahír, a salátaboglárka és az aranyos veselke, nyáron pedig kéken pompázik a patakpart a mocsári nefelejcs tömegétől. A forrás egykor a Béke-barlang vizét hozta felszínre, mai eredete ismeretlen.

Komlós forrás

18. A Baradla-barlang Alsó-barlangjai

Az utóbbi idők legnagyobb barlangi árvize 1955 augusztusában söpört végig a Baradlán. Az ekkor kezdődött kutatások révén vált ismertté, hogy a Jósva-forrás két alsó barlangjának, a Hosszú- és a Rövid-Alsó-barlangnak a vizét hozza a felszínre. Felfelé haladva, a völgy túlsó oldalában lévő rácsos vasajtó azt a kutatótárót zárja le, amelyen keresztül a barlangkutatók elérték a Hosszú-alsó-barlang üregrendszerét, de a szifonokon nem sikerült áthatolniuk a remélt folytatás felé. A Rövid-Alsó-barlang azonban teljes, mintegy egy kilométeres hosszában ismert.

19. A Baradla-barlang jósvafői kijárata

Kessler ház

1928-ban Kaffka Péter felmérése és tervei alapján elkészült a jósvafői kijárat, amely lehetővé tette a Baradla-barlang 7 kilométeres főágának útismétlés nélküli végigjárását Aggtelektől Jósvafőig.
A fogadótéren áll a Kessler Hubert Emlékház, amely a Baradla-barlang legeredményesebb igazgatójának, a neves barlangkutatónak állít emléket. Kessler Hubert 1935 és 1945 között tevékenykedett a térségben. Nevéhez kötődik a Tengerszem Szálló és a Tengerszem-tó létrejötte is.

Felelős kiadó: Salamon Gábor igazgató
Szerkesztették az Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály munkatársai
Fotó: ANP archívum, Juraj Popovics

TOURINFORM Aggtelek
Természetvédelmi és Turisztikai Információs Központ
3759 Aggtelek, Baradla oldal 3.
Tel.: 48/503-000. Fax: 48/503-002
aggtelek@tourinform.hu

Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság
3758 Jósvafő, Tengerszem oldal 1.
Telefon: 48/506-000
Fax: 48/506-001
info.anp@t-online.hu
www.anp.hu

www.anp.hu
www.husk-cbc.eu
www.hungary-slovakia-cbc.eu

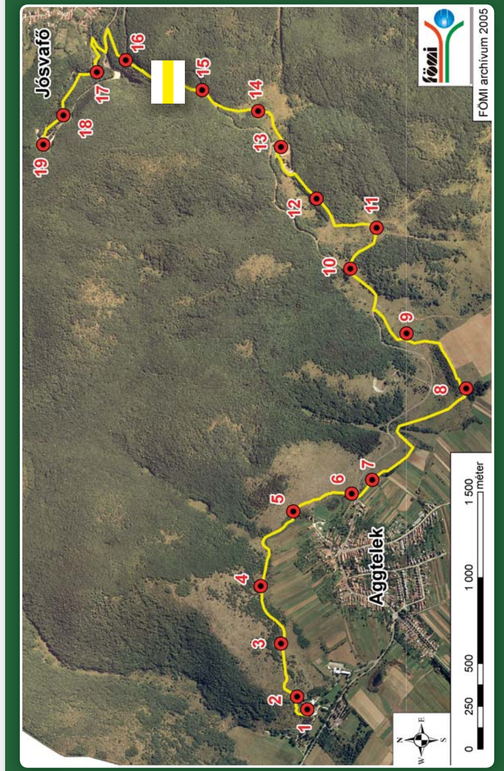

magyar

Baradla tanösvény

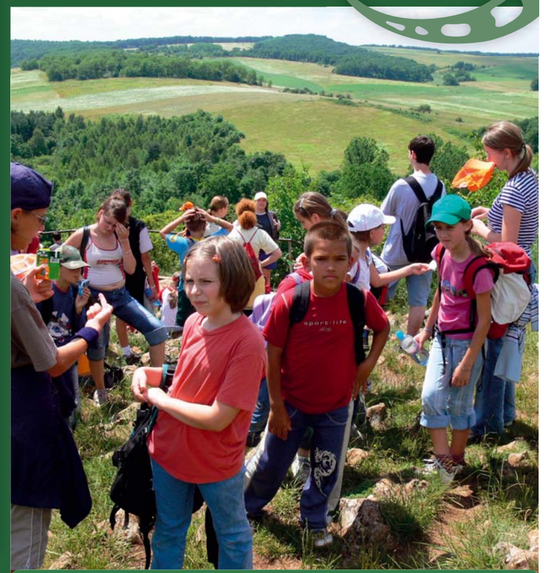

Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013
Partnerséget építünk
Európai Unió
Európai Regionális Fejlesztési Alap
A kiadvány tartalma nem feltétlenül képviseli az Európai Unió hivatalos álláspontját.

Jelzése: sárga sáv
Hossza: 7,5 km
Bejáráshoz szükséges idő: kb. 3 óra

A Baradla-barlang aggteleki és jósvafői bejáratát összekötő Baradla-tanösvény végigjárása közben megismerhetjük a karsztvidék sokféleségét és az élettelennek tűnő környezetet, közelebb kerülhetünk a terület látszólag bonyolult csodáinak megértéséhez. A Baradla-barlang víznyelői és forrásai között húzódó útvonalon csodálatos természeti környezetben tanulmányozhatjuk a terület földtani, vízrajzi, állat- és növénytani értékeit. Az élővilág zavartalansága és a saját biztonsága érdekében kérjük ne térjen le a kijelölt útvonalról. A tanösvény végigjárása saját felelősségre történik! Biztonságos túrázást és kellemes időtöltést kívánunk.

1. Tájékoztató térkép (Baradla-barlang aggteleki bejárata)

Mielőtt nekivág a tanösvény bejárásának, kérjük figyelmesen olvassa el az indító tábla információit és tanulmányozza az útvonaltérképet. A tanösvényt a térség turistaútjait jelölő (Cartographia) térképek is tartalmazzák.

Sziklafal

2. A Baradla-tető

A Baradla elnevezés vélhetőleg a szlovák „bradlo” szóból származik, melynek jelentése sziklaszirt. Eredetileg a bejárat fölé magasodó, 51 m magas meredek sziklafalat jelölhette. A barlangnak ez a bejárata a ma is működő Acheron-víznyelő ősi elődje volt.
Az egykor (kb. 235 millió éve) itt hullámzott sekély, meleg trópusi tengerben tömegesen éltek a különféle mészalgák. Apró maradványaikat kőzetalkotó mennyiségben figyelhetjük meg a közeli sziklák felületén. Az állomás közelében látható a mészkő érdekes, rácsos mintázata. Ezt a rácskarrt egymásra merőleges, a lefolyó csapadékvíz által kialakított hasadékok alkották.

3. A karszt növényvilága

Karsztbokorerdő

A földrajzi helyzet és az éghajlati adottságok következtében egyaránt megtalálhatók a hűvös, nedves klímát igénylő, kárpáti elterjedésű növények és a déli előfordulású, melegkedvelő fajok a nemzeti parkban.
Az állomás közelében elhelyezkedő karsztbokorerdő, lejtősztyepprét és sziklagyep mozaikosan elhelyezkedő foltjai melegkedvelő fajoknak adnak otthont. A karsztbokorerdők laza lombkoronaszintjét kistermetű molyhos tölgyek alkotják, alatta gazdag cserjeszintet találunk berkenyékkel, sajmeggyel. A lejtősztyepprétéken virít kora tavasszal a molyhos, lila szirmú leánykökörcsin, nyáron az árvalányhajak és a macskahere. A sziklagyepek jellemző fajai a sziklák felszínén élő moha és zuzmó fajok, a sekély talajfelszínen kövirózsák, illetve a sziklai perje telepszik meg.

4. A karszt állatvilága

Lehetetlen bemutatni a karszt, de még ezen állomáshely környékének gazdag állatvilágát is néhány sorban. Az itt látható karsztbokorerdők jellegzetes fészkelője a bajszos sármány. Hazai állományának döntő hányada is a karszton él.
A sziklagyepeken, lejtősztyeppeken járó látogató egyik első benyomása az, hogy rengeteg a lepke. Jellegzetes és ritka faj a kis apollólepke, a bükki szerecsenboglárka és a magyar tarkalepke. Itt él a legnagyobb termetű hazai egyenesszárnyú faj, a fűrészlábú szöcske. A lejtősztyeppek lakója a bikapók, melynek hímje utótestén feltűnő piros-fekete mintázatot visel. A közel félméteresre is megnövő zöld gyík példányai mellett eltörpülő fali gyíkokkal is gyakran találkozhatunk.

Kis apollólepke

Zöld gyík

5. A Tó-hegy növénytakarója

A Tó-hegyet egykor erdő borította. A fák kivágása után a növényzet nélkül maradt, sekély talajú, meredek oldalon a csapadék hamar lehordta a termőréteget. Jelenlegi növényzete sziklagyep és lejtősztyepprét. Másodlagos borókások is kialakultak a területen.

Varjúház

6. Az Aggteleki tó és az „ördögszántás”

A tó helyén az 1800-as évek elején még káposztáskertekkel övezett víznyelő volt. Az itt eltűnő csapadékvíz alakította ki a Baradla-barlang Törökmecset-ágát. A vízzel lezúduló kő, agyag és fatörmelék elzárta a víznyelő torkát, és a lefolyás nélkül maradt területen felgyülemlett a víz.

Aggteleki-tó

A Tó-hegy lejtőjén jellegzetes, az országban egyedülálló nagyságú nyílt karrmező (a népnyelv szerint ördögszántás) jött létre, szépen fejlett gyökérkarrokkal. Ezek a csőszerű sziklalyukak a talaj lepusztulása előtt itt élt növények gyökerei által termelt szerves savak hatására alakultak ki.

7. Zombor-lyuk víznyelő

A Zombor-lyuk a Baradla Vörös-ágába vezeti a csapadékvizet. A nyílt karszt és az agyagos üledékkel borított felszín határán alakult ki. A víznyelő közelében hagyományos kisparcellás földművelés folyik. A néhány méter széles „nadrágszíjparcellák” olyan állat- és növényfajoknak (pl. konkoly) adnak otthont, melyek az óriási mezőgazdasági táblák kialakításával szinte nyom nélkül eltűntek.

Konkoly

8. Ravasz-lyuk víznyelő

A Nagy-Ravasz-lyuk a Baradla legnagyobb magyarországi oldalágának, a Retek-ágnak a fő víznyelője. Földalatti járata körülbelül 200 m után egyesül az innen Ny-i irányban lévő Kis-Ravasz-lyuk földalatti járatával. A víznyelőkön keresztül bejutó kavicsos hordalék még ma is alakítja, formálja a Retek-ágat, amelynek 1250 méteres szakasza speciális túra keretében látogatható.

9. Hagyományos állattartás az Aggteleki-karszton

Az Aggteleki-karszt területén hajdan erdőirtásokkal alakítottak ki kaszálókat és legelőket. A hagyományos állattartás eltűnésével a gyepterületek átalakulnak: a kaszálók és a legelők gyomosodnak, cserjésednek, majd újra beerdősülnek. A bokrok közötti gyepekben gyakori a kékes-lilás virágú Szent László-tárnics és a talajhoz lapuló szártalan bábakalács, amely késő nyáron és ősszel, virágzó állapotban válnak igazán feltűnővé.

10. Assisi Szent Ferenc kápolna

Szent Ferenc az olaszországi Assisiben született 1182-ben, jómódú kereskedő családban. Itália, az állatok, a kereskedők és a természet védőszentje. Az általa alapított rend apostoli szegénységben folytatja életét. A katolikus egyházban elsőként hirdette, hogy az embernek testvére minden más lény és az egész mindenség. Ezt fejezi ki a tőle származó ének, a Naphimnusz is. II. János Pál pápa a természetvédelem égi patrónusának nyilvánította.

Szent Ferenc kápolna

11. Borókás töbrök

Az Aggteleki-karszt leggyakoribb és legjellemzőbb felszínalaktani formája a töbör, amely a mészkő oldódása révén képződő kerek, vagy ovális mélyedés.
A főleg borókacserje uralta terület egykori irtásrét. A legeltetés miatt a rét elszegényedett bizonyos fajokban, és helyettük a rágást és tiprást jól tűrő fűfélék jelentek meg.
A boróka fájában – bár fenyőféle - nincsenek gyantajáratok. Fája szívós, erős, jól megmunkálható. Termése éretlenül zöld, éretten hamvaskék, többféle gyógyszer, illatszer és fűszer alapanyaga.

12. Gyertyános -tölgyes

Az északias, nedves, hűvös lejtőkön, völgyekben gyertyános-tölgyesek alakulnak ki. A felső lombkoronaszintjét a kocsánytalan tölgy, az alsót pedig a gyertyán alkotja. A mezei juhar, valamint a madárcseresznye elegyfaként színezi az erdőtársulást. A többszintű lombsátor miatt az ilyen erdőknek kevés fajból áll a cserjeszintje. Gyepszintjének legkorábbi fajai a hóvirág, a bogláros szellőrózsa, a keltikék. Nyáron megtaláljuk itt a barna virágú madárfészek kosbort, a vörösbarna nőszőfüvet és gyakori az élénk rózsaszín turbánliliom is.
A gyertyános-tölgyes jellegzetes lakója az akár métereset is ugró erdei béka. Találkozhatunk itt a tölgyek odúiban fészkelő cinegefajokkal, a csuszkával, az örvös légykapóval. A kisemlősök közül a mogyorós és a nagy pelét, valamint a nyusztot lehet megemlíteni.

Örvös légykapó